

De sterren

Op weg met verhalen - 2021-22 thema 4 **Iedereen is anders**

les 3 - middenbouw

Liesbeth Winters-Jonas

In het prentenboek *De sterren* dromen Levi en Aïcha dezelfde droom. Hun vaders vinden dat niet goed. Ze mogen niet langer met elkaar omgaan.

Wanneer Levi en Aïcha elkaar ontmoeten ontdekken dat ze dezelfde droom hebben. Ze houden van sterren en planeten. Er ontstaat een vriendschap. Totdat de vaders dit verbieden. Ze bouwen een schutting tussen de twee werelden van Levi en Aïcha.

Muren maken een verschil. Zijn ze bruikbaar of moeten ze nu juist worden afgebroken?

De leerlingen ontdekken dat je samen kunt dromen ook al ben je verschillend. Via spel bouwen ze een muur maar breken die ook weer af. Juist door over muren te kijken voorkom je polarisatie.

Tenslotte wordt er gewerkt aan een dromenstappenplan of worden posters gemaakt om de samenleving meer tot samenleven te stimuleren.

Doelstelling

De leerlingen beseffen dat ieder mens dromen heeft.

De leerlingen beseffen dat tradities en religies muren van verschil kunnen opwerpen.

Leerlingen beseffen dat verschillende tradities en religies ook naar verbinding kunnen zoeken.

Leerlingen bedenken op welke manier de muren van verschil afgebroken kunnen worden.

De sterren

Benodigdheden

- (grote) bouwblokken
- PowerPoint *De sterren* (extra download bij deze les op Zinvoller onderwijs)
- afhankelijk van de gekozen verwerking: tekenpapier, grote vellen papier voor posters of schrijfpapier
- het prentenboek *De sterren* (zie Prentenboeken en Jeugdliteratuur)

Tip: Laat het prentenboek *De sterren* een tijdje achter in de klas zodat leerlingen het boek zelfstandig kunnen lezen.

Introductie

Verdeel de leerlingen in twee groepen, bijvoorbeeld leerlingen van 7/8 jaar en leerlingen van 9/10 jaar. Leg in het midden bouwblokken.

Vertel de leerlingen dat er tussen de twee groepen een muur wordt gebouwd. Leg alvast een paar bouwblokken op een rij als fundering van de muur.

Laat de leerlingen dingen benoemen die de groep waar zij bij horen, anders maakt dan de groep tegenover hen. Bijv. Wij zijn allemaal ouder dan de leerlingen uit de andere groep. Of, in onze groep zit iemand die niet van patat houdt. Na ieder punt van verschil dat wordt genoemd, mag een bouwblok aan de muur worden toegevoegd.

Lukt het om een hoge muur te bouwen?

Draai het dan om. Laat de leerlingen zaken benoemen die de beide groepen hetzelfde maken. Bijvoorbeeld In iedere groep is iemand met een bril. Of, in beide groepen zitten kinderen die op de voetbalclub zitten. Pak bij ieder genoemd feit een bouwblok weg. Lukt het om de muur af te breken?

Vraag tenslotte:

- Wat is er mooi aan verschillen tussen mensen?
- En wat is er mooi aan overeenkomsten tussen mensen?

Kern

Vertel de leerlingen dat je een verhaal met tussendoor denkvragen gaat vertellen.

Vertel het volgende verhaal aan de hand van de PowerPoint.

dia 1

Dit is Levi (aanwijzen). En dit is Aïcha (aanwijzen). Ze zijn verschillend. Want Levi is een jongen en Aïcha een meisje.

Er is nog een verschil. Levi is joods daarom draagt hij een keppel op zijn hoofd. Aïcha is moslim. Daarom draagt zij een hoofddoek.

Ze zijn ook hetzelfde. Ze moeten alle twee iedere dag op hun kleine broertjes en zusjes passen.

En... ze hebben dezelfde droom: astronaut worden.

dia 2

De papa van Levi zegt: 'Stop met dromen. Je verdoet je tijd. Je kunt je beter met serieuze zaken bezighouden!'

Vraag:

- Kun je iemand verbieden om te dromen? Waarom wel/niet?

dia 3

Levi en Aïcha dromen. Ze praten urenlang over de ruimte. Levi vindt vooral ruimteschepen erg interessant. Aïcha weet juist heel veel over de sterren, de melkwegstelsels en het universum.

Er is nog iets hetzelfde aan Levi en Aïcha: ze zijn alle twee verliefd.

Al gauw zijn ze onafscheidelijk.

dia 4 en 5 (rustig in stilte bekijken)

dia 6

De papa van Levi zegt: 'Je mag niet met vreemde mensen praten.' Maar Aïcha is geen vreemde meer, ze is Levi's beste vriendin.

Vraag:

- Kun je iemand verbieden om verliefd te worden? Waarom wel/niet?

dia 7

Op een dag, als Levi en Aïcha naar de sterren kijken, glijdt de hoofddoek van Aïcha zachtjes af.

Nu ziet Levi haar prachtige haren. Hij wordt verliefder dan verliefd.

dia 8

Op dat moment doet een harde schreeuw hen opschrikken. Het is de vader van Aïcha!

Levi springt op alsof hij geraakt is door de bliksem en sprint weg met de snelheid van het licht.

De volgende dag ziet Levi, Aïcha niet. En Aïcha ziet Levi niet.

De sterren

dia 9

Het gaat niet goed. De vader van Levi maakt ruzie met de vader van Aïcha.

'Ik wil niet dat jouw zoon nog in de buurt van mijn dochter komt'.

'Ik wil niet dat jouw dochter nog met mijn zoon praat!'

Vragen:

- Zijn die twee vaders nu verschillend of hetzelfde?
- Waarom verbieden deze vaders het contact tussen hun kinderen? Wat vind jij daarvan?

dia 10

Enkele dagen later, zijn ze het ergens over eens: ze gaan een schutting bouwen.

Vraag:

- Wat betekent die schutting voor de vriendschap van Aïcha en Levi? Hoe zal het met ze gaan?

dia 11

Levi besluit een geheime tunnel te graven.

dia 12

Als hij aan de andere kant komt... is er alleen nog rommel. Aïcha is verhuisd.

Vraag:

- Hoe moet dat nu met die droom van hen samen?

Maak nu de overstap naar 'schuttingen in de wereld en in het dagelijkse leven'.

Vertel:

Overall op de wereld hebben mensen dromen. Veel mensen werken aan hun droom. Ze willen dat hun droom op een dag echt zal zijn.

Helaas gebeurt het ook dat dromen tegengehouden worden, met schuttingen, muren of hekken.

Omdat iemand zegt. Dit mag jij niet dromen.

dia 13

In Mexico bijvoorbeeld. Daar is niet iedereen rijk, sommige mensen zijn heel arm. Die Mexicanen droomden van een beter leven. Ze zeiden: 'Ik ga naar Amerika. Daar ga ik hard werken.' Maar de president van Amerika zei: 'Stop. Ik wil niet dat jullie hier komen werken. Jullie zijn anders. Het werk is voor de Amerikanen.' Hij bouwde een grote muur.

dia 14

In Israël bijvoorbeeld. Daar wonen Joodse mensen en Palestijnse mensen. Beide groepen dromen van een eigen land. Ze maken ruzie over wie de baas kan zijn in het land. 'Jullie zijn anders', roepen ze tegen elkaar.

De mensen voelden zich niet veilig in elkaars buurt. Toen bouwden de Joodse mensen een muur.

dia 15

Bij Job bijvoorbeeld. In de klas speelt hij vaak met Aram. Maar na schooltijd kan dat niet. 'Stop', riep zijn moeder, 'Aram is anders dan wij. Ik wil niet dat je met hem speelt.' Alsof er een muur tussen Job en Aram is. Vraag:

- Hoor jij wel eens iemand zeggen: 'Jij bent anders'? Hoe voelt dat?

Verwerking

Maak een keuze uit de verschillende verwerkingen:

Bij jou thuis

Vertel:

Bij iedereen is het thuis iets anders. Er zijn andere gewoontes of regels. Soms heeft dat ook te maken met het geloof. Bij Levi thuis is iedereen joods. Daarom draagt Levi een keppel. Bij Aïcha is iedereen islamitisch. Daarom draagt Aïcha een hoofddoek. Maar zelfs dat kan nog anders zijn. Niet alle joodse jongens dragen een keppel. En niet alle islamitische meisjes dragen een hoofddoek.

Wel dromen bijna alle gelovige mensen dat godsdienst/hun geloof de wereld mooier kan maken.

Wanneer ze de regels en gewoontes van het geloof volgen, geloven ze dat die droom dichterbij komt.

Ik vraag me af, hoe is het bij jou thuis? Hebben jullie een gezamenlijke droom? Geloven jullie samen in iets? Maak daarvan een tekening.

Laat daarna de leerlingen in kleine groepjes vertellen over hun tekening. Is er herkenning van elkaars dromen? Kan er een grote gezamenlijke droom worden benoemd?

Tip: Niet bij iedere leerling zal een bepaalde godsdienst prominent aanwezig zijn. Vraag dan op welke manier er thuis wordt geloofd in goedheid, liefde en zorg voor elkaar. Gelden daar thuis ook regels of gewoontes voor?

Muurtekeningen

Muren, hekken of schuttingen kunnen grenzen aangeven. Tot zover is de tuin, het schoolplein of het land van ons. Maar muren kunnen ook versierd worden met posters over hoe je samen kunt werken of spelen met mensen aan de andere kant van de muur.

De sterren

Ontwerp een poster over samenspelen ook al ben je misschien anders. Samenspelen kan altijd. Welke woorden schrijf je op de poster? Welke kleuren gebruik je? Zoek in de buurt rondom school muren waar je deze posters op kunt hangen.

Stereotypen

Bekijk dia 16.

Laat de leerlingen een keuze maken over wie van deze twee mensen ze gaan nadenken. Laat ze daarna op een blaadje noteren wat ze denken te weten over deze persoon. Praat samen over de notities.

- Wat kan echt waar zijn?
- Hoe kom je meer te weten over deze personen?
- Wat zou er gebeuren als er een deur in de muur zit waardoor je naar de andere kant van de muur kunt gaan?
- Op welke manier ben jij misschien hetzelfde als de personen achter de muur?
- Welke droom zouden jullie samen kunnen hebben? Hoe kan die droom uitkomen?

Dromen

Bekijk dia 17.

Vertel:

Levi's vader zegt: 'Stop met dromen'. Hij vindt dromen rare fratsen en denkt dat Levi dromen van zijn moeder heeft geleerd. De opa van mama droomde ook. Hij was een dichter die soms viool ging zitten spelen op het dak. Waarvan zou hij dromen?

Laat dia 18 zien en stel de vraag:

- Is dit schilderij een soort van 'rare fratsen'?
- Wat heeft de schilder gedacht of gedroomd?
- Maakt een droom een ander mens van jou?

Levi vindt dromen geen rare fratsen. Hij droomt door terwijl hij ouder wordt. Langzamerhand komt zijn droom dichterbij. Hij studeert natuurkunde zodat hij alles over de techniek van ruimtevoertuigen weet. Hij gaat werken bij de Nasa. Daar maken ze ruimtesondes. En op een dag... laat zonder woorden de laatste vijf bladzijden van het boek zien. Laat de leerlingen kort reageren op wat ze zien.

Stel eventueel de volgende vragen:

- Waarom zou dit boek *De sterren* heten?
- Heel zijn leven kijkt Levi naar de sterren. Wat zou hij denken als hij beseft dat Aïcha op hetzelfde moment ergens anders naar dezelfde sterrenhemel kijkt? Wat zou Aïcha denken?

Vertel:

Dromen komen niet zomaar uit. Je kunt er een stappenplan voor maken. Zodat je weet wat je kunt doen om een droom uit te laten komen. Soms vragen mensen hulp bij het nemen van die stappen. Soms geloven mensen dat God, Allah of JHWH je helpt om stappen te zetten die juist zijn. Ze bidden en vragen hulp.

Maak een eigen stappenplan voor een droom die je hebt. Welke stappen zet je?

Wie vraag je om hulp tijdens het nemen van die stappen?

Vraag je ook hulp van een God om juiste stappen te zetten. Waarom wel/niet?

Liedsuggeraties

Je wereld delen

uit het muziekarchief van Trefwoord (zie bijlage)

Hé, hé, jij bent niet alleen.
Wij zijn hier met zovelen.
Hé, hé, kijk maar eens om je heen:
Je kunt de wereld delen.
Het is een klein gebaar.
Je kunt de wereld delen met elkaar.

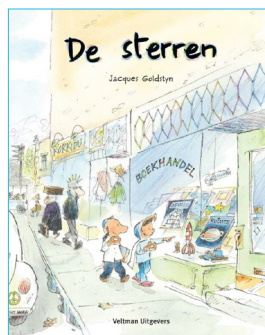
Prentenboeken en jeugdliteratuur

De sterren

Jacques Goldstyn

Veltman Uitgevers, Utrecht (2021)

Een jonge joodse jongen en een moslimmeisje ontmoeten elkaar in het park. Al snel ontdekken ze dat ze een grote liefde voor de sterren en sterrenbeelden delen. Allebei dromen ze ervan op een dag wetenschapper of astronaut te worden en de oneindigheid van het heelal te verkennen. Maar

hun vriendschap komt onder druk te staan wanneer de vaders van de kinderen hen verbieden nog langer met elkaar om te gaan.

De sterren is een verhaal over het dromen over en delen van dat wat groter is dan wij zijn, om zo geloofsverschillen te overstijgen.

De sterren

Wie gelooft wat: het grote kijkboek van christendom tot islam

Anna Wills, Nora Tømm (ill.)

Uitgeverij Lannoo, Tielt (2017, herdruk verwacht)

Ga mee op een boeiende reis langs de verschillende wereldgodsdiensten. Kleurrijke kijkplaten en boeiende weetjes over rituelen, tradities, symbolen, gebedshuizen en feesten.

Wist je dat ...

... de vis een oud symbool is voor het christendom?

... het in de islam gebruikelijk is om vijf keer per dag te bidden?

... Hindoes in traditionele dansen verhalen vertellen over de goden?

... het boeddhistische dharmawiel symbool staat voor de kringloop van het bestaan?

... op het joodse feest Poerim kinderen zich verkleden en snoep mogen eten?

Een wereld vol kleuren

Erik Idema en Erik Renkema (samenst.)

Kwintessens, Amersfoort 2022

De verhalen in dit boek nodigen kinderen uit om kennis te maken met de veelkleurige wereld om hen heen en verder weg. Bij de verhalen staan vragen om met elkaar in gesprek te gaan en te ontdekken waar verschillen en overeenkomsten te vinden zijn. Het boek bevat verhalen over heel verschillende vormen van

diversiteit, niet alleen culturele verschillen, maar ook verschillen in mogelijkheden, gezinssamenstelling en ga zo maar door.

Beeld- en digitips

Bidden in de moskee

Het gebedshuis van de islamieten. Sara en Laila hebben de islam als geloof. Zij gaan bidden in de moskee en laten je zien hoe dat gaat.

Een aflevering van Schooltv:

<https://schooltv.nl/video/bidden-in-de-moskee-het-gebedshuis-van-de-islamieten/>

De synagoge

Het gebedshuis van de joden. Synagoge betekent 'huis van samenkomst'. Ze komen er samen om uit de thora te lezen.

Een aflevering van Schooltv:

<https://schooltv.nl/video/de-synagoge-het-gebedshuis-van-joden/>

Samsam - Godsdiensten

www.samsam.net/godsdiensten

Samsam - Burgerschap in de klas is een website voor groep 5-8 met aandacht voor religies.

Kunst

Fiddler on the roof

Lili Fijakowska (2004)

Zie de PowerPoint en voor een opdracht bij dit schilderij de verwerking 4 Dromen.

www.artmajeur.com/nl/liliart/artworks/136544/fiddler-on-the-roof

De organisatie BrightVibes wil de goedheid in de wereld vergroten. Daarom maakten ze dit grote spandoek en hingen het in Rotterdam aan een gebouw. Praat samen over de betekenis van deze zin. Hoe zullen anderen hier op reageren? Wat is jouw reactie?

bron: [Facebook](#)

De sterren

Extra

Gwanders - Een coöperatief inlevingsspel rond Anders Zijn

Een uitgave van Joetz vzw.

<https://healthies.joetz.be/gwanders>

Door in de huid van 4 kinderen op het Gwanders-eiland te kruipen, merken kinderen (vanaf 8 jaar) dat anders zijn goed is. Anders zijn is bijzonder, leuk en gewoon heel erg nodig. Naast de verschillen merken de kinderen ook gelijkenissen en verbindingen tussen elkaar. Daarnaast ondervinden ze dat we niet in een oogopslag weten hoe iemand in elkaar zit, dat we mensen niet zo maar in een hokje mogen plaatsen.

Met Gwanders ontdekken kinderen dus net de kracht van de verschillen en vieren ze het anders zijn. Het spel is opgebouwd in 2 delen. In het eerste deel leren de spelers de personages stap voor stap kennen, probeer dit gedeelte online. In het tweede deel merken de spelers, door zich in te leven in de 4 personages, dat anders zijn gewoonweg dik OK is. De speldoos omvat beide delen!

Deze les sluit ook aan bij de kerndoelen van het
Protestants vormingsonderwijs:
domein B 2 en 7, D 2

De sterren

Bijlage

Je wereld delen

tekst: Gerard van Midden

muziek: Gerard van Amstel

uit het muziekarchief van Trefwoord

© Kwintessens, www.kwintessens.nl en www.trefwoord.nl

Gmaj7 A B m E m7 F#sus4 F#
 Hé, hé, jij bent niet al-leen. We zijn hier met zo-ve-len.

Gmaj7 A B m E m7 F#sus4 F#
 Hé, hé, kijk maar om je heen: je kunt je we-reld de-len. Het

E m/g A D E m7 F#m7
 is een klein ge-baar. Je kunt de we-reld de-len met el-kaar.

B m B m B m/a G7 F#m7
 We spe-len in de-zelf-de zon met een
 Maar toch gaat het niet eer-lijk toe: 'jij hebt

Gmaj7 A B m B m B m/a G7 F#m7
 blo-s op ons ge-zicht. De stra-len en de warm-te ko-men
 wei-nig; ik heb veel'. Dus kijk ik wat ik heb voor jou, zo-

Gmaj7 A B m E m B m
 van dat-zelf-de licht. We a-de-men de-zelf-de licht, zien ook
 dat ik daar-van deel. Ik geef je zo een beet-je zon: war-me

A D E m B m
 ster-ren in de nacht. Die schij-nen hier en flon-k'ren daar. Wat
 stra-len, licht van mij. Mis-schien maakt jou dat-ver van hier- een

A Gmaj7 1. F# 2. F# C
 is dat mooi be-dacht! Want we spe-len in de-
 heel klein beet-je blij.

D G D/f# E m E m/d
 zelf-de zon; kij-ken naar het-zelf-de licht. Daar-om gun ik jou en

De sterren

Bijlage

ie - der-een___ de zon op zijn ge-zicht. ___ Want we spe - len in de -

zelf - de zon;___ kij-ken naar het - zelf - de licht. ___ Daar-om gun ik jou en

ie - der-een___ de zon op zijn ge-zicht. ___ Hé, hé, jij -

___ bent niet al - leen. We zijn hier met zo - ve - len. Hé, hé, kijk -

___ maar om je heen: je kunt je we - reld de - len. Het is een klein ge-baar. -

___ Je kunt de we - reld de - len met el - kaar. ___

Een mp3 van soundmix of gezongen versie is aan te vragen via mail@zinvolleronderwijs.nl